

מאמרי המועדים

להבין

להתבונן

התבוננות מעמיקה ומחזקת
ביסודות עבודת האדם בעולמו
על מועדי השנה

מאמרי ירח האיתנים

מאמרי המועדים להבין

להתבונן

התבוננות מעמיקה ומחזקת
ביסודות עבודת האדם בעולמו
על מועדי השנה

* מאמרי ירח האיתנים *

ערוך על פי וועדים שנמסרו
בפני מבקשי דעת
ע"י הרה"ג
רבי אהרן שווב שליט"א

כתיבה ועריכה:
הרב אריה לייב גולדשטוף שליט"א

עימוד וגרפיקה:
אהרן עמיר 052-7657995

להארות ולהערות:
lehovin.tora@gmail.com | 050-4166000

שְׁתֵּי הַהִשְׁפָּעוֹת שֶׁל חֶג הַסֻּכּוֹת – עֲנֵנֵי כְבוֹד וְסִכָּה הָעֲלִיּוֹנָה

בְּאוֹר הָאֶרֶץ חֶג 'שְׁמִינִי עֲצֶרֶת'

מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין מִצְוַת הִשִּׁיבָה בַּסֻּכָּה לַמִּצְוָה נִטִּילַת לוֹלֵב?

בכל מועד ממועדי השנה, יש מצוה מסוימת המיוחדת לחג זה, בכדי שנוכל לקבל את ההשפעה הייחודית לאותו מועד. בפסח – אכילת מצה, בראש השנה – תקיעת שופר, ביום הכיפורים – העינוי, וכן בשאר המועדים.

אולם בחג הסוכות אנו מוצאים דבר חריג – שתי מצוות בחג אחד: הישיבה בסוכה, ונטילת ד' מינים.

מוכרח להיות שיש קשר מהותי בין שתי המצוות האלו. שאם לא כן, לא היו מתקבצים שניהם יחד למועד אחד.

ויש להתבונן, מהו התוכן הפנימי בשתי מצוות אלו, ומה הקשר ביניהם?

מָה הַהִבְדָּל בֵּין 'זָכַר לִיציאת מצרים' ל'זָכַר לַעֲנֵנֵי כְבוֹד'?

על המשמעות והכוונה בישיבה בסוכה, כתב המשנה ברורה²⁶³:

כתבו האחרונים שייכוין בישיבה בסוכה שצונו הקדוש ברוך הוא לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים, וגם זכר לענני כבוד שהקיפן אז עלינו להגן עלינו מן השרב והשמש.

יש להבין מה ההבדל בין הכוונות הללו, הרי לכאורה 'יציאת מצרים' ו'ענני הכבוד' הם ענין והמשך אחד. מדוע הם מחולקות לשתי כוונות נפרדות?

הַסֻּכָּה כְּנֶגֶד עֲנֵנֵי הַכְּבוֹד שֶׁהָיוּ בַּזְכוֹת אַהֲרֹן הַכֹּהֵן

מצינו בזוהר הקדוש²⁶⁴:

תִּנְיָן, ג' מִתְּנָן עֲלָיוֹן, אֲזִדְמָנוּ לְהוֹ לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי תִלְתָּא אֲחִין: מִשָּׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם.

263. סימן תרכה סק"א.

264. אמור קב ע"ב.

מן, בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים.

מוסיף הזוהר הקדוש²⁶⁵:

ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב²⁶⁶, "אשר עין בעין נראה (אותיות אהרן) אתה י' וג'", וכתיב²⁶⁷ "וכסה ענן הקטרת". מה להלן, שבעה. אף כאן נמי שבעה. דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרין כחדא. ואהרן רישא לכל שבעה עננין הוא, והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא.

תא חזי, על כל חסד דעבד קודשא בריך הוא בישוראל. קשיר עמון ז' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו.

ועל דא "בסכות תשב שבעת ימים". מאי קא מיירי? בגין דכתיב²⁶⁸ "בצל חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי".

ובעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתב תחות צלא דמהימנותא.

העולה מן הדברים, הישיבה בסוכה היא זכר לענני הכבוד שהיו בזכות אהרן. וכשם שאהרן הכהן היה מעלה שבעה עננים מעל הקטורת, כך אנו צריכים לשבת בסוכה שבעת ימים.

יש להבין, מה הקשר בין העננים שהיו עולים מן הקטורת לענני הכבוד שזכר להם אנו יושבים בסוכות?

הסוכה כנגד ענני הכבוד שחזרו בזכות משה רבינו

בדברי הזוהר האמורים מבואר שענני הכבוד היו בזכות אהרן.

מאידך, מצינו בדברי הגר"א שענני הכבוד היו בזכות משה רבינו -

על הפסוק²⁶⁹:

מי עלה שמים וירד, מי אסף רוח בחפניו, מי צרר מים בשמלה, מי הקים כל אפסי ארץ.

265. שם קג ע"א.

266. במדבר יד, יד.

267. ויקרא טז, יג.

268. שיר השירים ב, ג.

269. משלי ל, ד.

מבאר הגר"א:

הוא נגד משה שהוריד התורה, והלוחות, וקרע הים, והקים המשכן.
מי עלה שמים וירד - הוא נגד שעלה השמימה והוריד עמו התורה.
מי אסף רוח בחפניו - שאסף רוח לישראל בחפניו בידיו, בזה שהביא
הלוחות בידיו אסף דוה"ק לישראל - והוא כי דור המדבר היו כולם נביאים
ובתוכם ה', אך כאשר חטאו בעגל נסתלק ה' מעליהם עד יום הכפורים
שהביא משה הלוחות שניות וחזר הנבואה ודוה"ק להם כמקדם.
מי צרר מים בשמלה - הוא נגד שקרע הים והציבו כמו נד, וזהו 'בשמלה'.
מי הקים כל אפסי ארץ - הוא נגד הקמת המשכן שהקים משה בעצמו.
וכידוע מאמרם בזוהר כשהוקם המשכן אז הוקמו כל העולמות עליונים
ותחתונים וזהו שהקים כל אפסי ארץ.

מוסיף הגר"א:

ואלו הד' הם נגד ד' רגלים -
"מי עלה" הוא נגד שבועות שהוא מתן תורה.
"מי אסף" וגו' נגד יום כפור שאז ירד משה עם הלוחות שניות.
"מי צרר" וגו' הוא פסח שאז קרע הים.
"מי הקים" וגו' נגד סוכות שאז התחילו לבנות המשכן.
מבואר שענני הכבוד הסתלקו אחר חטא העגל, וחזרו בזכות משה כשהקים את המשכן.
וסוכות הוא זכר לאותם עננים שחזרו בזכות משה.
ואם כן יש לברר: בזכות מי היו ענני הכבוד, וזכר למי מהם אנו עושים בחג סוכות -
בזכות אהרן או בזכות משה?²⁷⁰

את שאהבה נפשי - כנגד ענני הכבוד

נאמר בשיר השירים²⁷¹:

עַל מִשְׁכְּבִי בְּלִילוֹת בִּקְשָׁתִי אֶת שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי בְּקִשְׁתּוֹי וְלֹא מִצְאָתִיו.
אֶקוּמָה נָא וְאֶסֹבְבָה בְּעִיר בְּשׁוּקִים וּבְרַחֲבוֹת אֲבִקְשָׁה אֶת שְׁאֵהְבָה נַפְשִׁי
בְּקִשְׁתּוֹי וְלֹא מִצְאָתִיו.

270. כן הקשה הגאון רבי דב טורק שליט"א בספר 'אוהל מועד'.

271. פרק א, א-ב.

מבאר הגר"א:

בפסוקים אלו מדובר על מצבם של עם ישראל לאחר חטא העגל. כאשר בעקבות החטא הסתלקו מהם חמש מעלות שהיו להם קודם לכן: ענני הכבוד, שכינה, תורה, לוחות הברית, ורוח הקודש.

וכאן מתוארת בקשתה של כנסת ישראל לשוב ולקבל מעלות ומתנות אלו בחזרה. הנוגע לענייננו הם שנים מתוך החמשה -

בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׂאֵהֶבָה נִפְשִׁי - הוא 'ענני הכבוד'.

בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצְאָתִיו - הוא ה'שכינה' שנסתלקה מן ההר.

יש לברר, מה עניינם והשפעתם של 'ענני הכבוד', ומה עניינה והשפעתה של ה'שכינה'? וכן, מה פשר הביטוי "שאהבה נפשי" על 'ענני הכבוד' דווקא? ביטוי שלא נאמר בהמשך ביחס ל'שכינה'.

מה עניינו של חג 'שמיני עצרת'?

טרם נבאר כל זאת נעבור לבאר על חיבורה של חג הסוכות ושמיני עצרת. בפשטות היה נראה ששיא מעלת חג הסוכות הוא ביום השביעי - הושענא רבא. אולם מיד לאחר מכן, יש יום נוסף של חג: "שמיני עצרת". מה עניינו של היום הנוסף הזה? מחד, הגמרא אומרת²⁷²:

שמיני - רגל בפני עצמו הוא.

ומאידך, התורה מכנה אותו²⁷³ "יום הַשְּׁמִינִי". כלומר, מהותו קשור לרצף של ספירת הימים שקדמו לו, ואם כן במידה מסוימת הוא חלק מהשבעה ימים הראשונים! מה סודו ועניינו של יום זה? והאם הוא רגל נפרד, או המשך של חג הסוכות?

ענני הכבוד - המבדיל בין ישראל לאומות העולם

ב'ענני הכבוד' באה לידי ביטוי קיום הבקשה שביקש משה רבינו מהקב"ה²⁷⁴:

וּבִמָּה יוֹדַע אֶפּוֹא כִּי מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ הִלּוּא בְּלִכְתָּךְ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעַם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.

272. ראש השנה ד ע"ב.

273. במדבר כט, לה.

274. שמות לג, טז.

מבארים חז"ל²⁷⁵ :

שלושה דברים בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא ונתן לו;
בקש שתשרה שכינה על ישראל ונתן לו, שנאמר: "הלא בלכתך עמנו".
בקש שלא תשרה שכינה על אומות העולם ונתן לו, שנאמר: "ונפלינו
אני ועמך".
בקש להודיעו דרכיו של הקדוש ברוך הוא ונתן לו, שנאמר: "הודיעני נא
את דרכיך".
על ידי ענני הכבוד הובדלו עם ישראל מכל העמים, והתייחדו להיות אומה מיוחדת
ונפרדת – "ונפלינו".

בעת הסתלקות ענני הכבוד חששו ישראל שיוחלפו באומה אחרת

מקור נוסף לכך שענני הכבוד שמרו על ההבדלה בין ישראל לאומות העולם –
ביחס למצבם של עם ישראל לאחר חטא העגל, נאמר בשיר השירים²⁷⁶ :
עַד שִׁיפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים, סָב דָּמָה לָךְ דּוֹדִי לְצָבִי אוּ לְעַפְרַיִם
עַל הָרֵי בְּתָר.

מבאר הגר"א :

זה מִדְּבַר כְּשֶׁעָשׂוּ הָעַגֵּל, וְאָמַר לָהּ הַקֹּב"ה: "כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ", וְאִזּוֹ
הִיטָה מִדַּת הַדִּין מִתּוֹחָהּ, וְזֶהוּ "שִׁיפּוֹחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים" – שֶׁנִּסְתַּלְקוּ
עֲנֵנֵי הַכְּבוֹד.

וְיָדְעָה שֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שִׁיחִיהָ עִמָּהּ, וְיִרְאַה שֶׁמֵּא יִבְחַר לֹו אֻמָּה
אַחֶרֶת. וְהִמְשִׁילָהּ לְאִשָּׁה שֶׁסָּרַחָה עַל בַּעֲלָהּ וְעִזְבָהּ בַּעֲלָהּ אוֹתָהּ, וְיִרְאַה כְּשִׁיחִיהָ
בְּמַדִּינָה בִּישׁוּב שֶׁמֵּא יִבְחַר אִשָּׁה אַחֶרֶת וַיִּשְׁכַּחנָהּ.

לִכֵּן בִּיקֶשָׁה מִמֶּנּוּ לְכָל הַפְּחוֹת: "מִי יִתֵּן בְּמַדְבַּר" שֶׁלֹא תִרְאֶה אִשָּׁה אַחֶרֶת
לְבִחוּרָה לָךְ בְּמִקוּמִי, וְתִלֵּךְ "עַל הָרֵי בְּתָר" פִּירוּשׁ חֲתוּךְ זָקוֹף שֶׁאֵין יִכּוֹלִין
לְעֹלּוֹת אֵלָיו, וְלֹא יִבְחַר אַחֶרֶת וּבִוּדָאֵי יִזְכַּרנָּהּ.

כְּלוּמֹר, כֹּאשֶׁר הִסְתַּלְקוּ עֲנֵנֵי הַכְּבוֹד מִיִּשְׂרָאֵל, מִיד חֲשָׁשׁוֹ שֶׁמֵּא הַקֹּב"ה יִבְחַר לֹו אֻמָּה
אַחֶרֶת.

275. ברכות ז ע"א.

276. שיר השירים ב, יז.

כי 'ענני הכבוד' הם השומרים על הייחודיות של עם ישראל, ומבטיחים חיבורם לקב"ה, מה שלא קיים באומה אחרת.

ישראל קיבלו את ענני הכבוד על ידי שבחרו בהקב"ה בשונה משאר האומות

נאמר בפסוק²⁷⁷:

כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי.

מבאר הגר"א:

מדובר על הזמן שבו הקב"ה הלך להציע את התורה לאומות העולם ולישראל. כולם סירבו, ורק עם ישראל אמרו "נעשה ונשמע" -

באילן של תפוח הוצל מועט והכל בורחין ממנו, כן דודי היה בין הבנים. פירוש, שהקב"ה רצה ליתן תורה לאומות העולם ולא רצו לקבל.

אבל אני "בצילו חמדתי וישבתי", פירוש שחמדתי מתחילה לישוב בצילו, וזכיתי לישוב בענני כבוד.

שוב אנו רואים את ההבדל בין עם ישראל לאומות העולם בנקודה זו של 'ענני הכבוד'.

אך עדיין יש להבין: כיצד 'ענני הכבוד' מבטאים את ההבדלה בין ישראל לעמים?

*

כשיש לאדם אידיאולוגיה ומטרה, כל הטבע טפל ומשמש לזה

לביאור מהותם ומשמעותם של 'ענני הכבוד' נעמוד על תופעה מעניינת הקיימת בכל אומות העולם -

הנושא של 'איכות הסביבה' והשמירה על ה'איוון האקולוגי' וכיוצ"ב, בדרך כלל הוא נושא שמעסיק את אנשי השמאל בעולם. לעומתם, אנשי הימין הלאומיים לא מתעניינים בזה.

מדוע זה כך? כיצד יתכן שדוקא אנשי השמאל שהם כביכול 'ליברלים' ולא אכפת להם כלום, דוקא הם יצרו דת חדשה של "שמירת הטבע"?!

²⁷⁷. שיר השירים ב, ג.

ההסבר לכך הוא, שכאשר יש לאדם אידיאולוגיה ומטרה שבעבורה הוא חי, ממילא כל הסביבה והרקע נעשים טפלים לאותה מטרה, ונועדו לשרת אותה.

לעומת זאת, מי שאין לו אידיאולוגיה בחיים, והוא צועד ללא מטרה ותכלית כל שהיא, הרי הוא בסך הכל עוד פרט וחלק מן הטבע. וכחלק מהטבע, הוא מעוניין ומחויב לשמור על הטבע.

דוגמא לדבר:

גביר אדיר שיש לו קומת משרדים במגדל מפואר, משם הוא מנהל את העסקים השונים שיש לו ברחבי העולם, לא מעניין אותו אופן תחזוקת המשרדים.

כל קומת המשרדים הזו נתפסת בעיניו רק כאמצעי למען המטרה, ואת הניקיון ושאר הצרכים הלוגיסטיים הוא מפקיד בידי אנשי תחזוקה.

לעומתו, איש התחזוקה שכל תכליתו היא לדאוג לתחזוקת המשרדים וניקיונם, הרי שבזה נתונים כל מעייניו, והוא דואג תמיד לשמירת ניקיונם ותחזוקתם.

דוגמא נוספת:

הגמרא מספרת²⁷⁸ שרבי יוסי היה קורא לאשתו "בֵּיתִי".

המשמעות בזה היא –

תפקיד האשה הוא ניהול ותחזוקת הבית, ולכן היא מתעניינת בו באמת, ומוטרדת כשצריך לסדר בו דבר.

לעומתה, תפקידו של הגבר הוא להיות 'איש רוח' שמכניס את התוכן לתוך הבית, ולכן הוא לעולם לא מתעניין בפרטים הקטנים הנוגעים לתחזוקת הבית. ראשו נמצא באידאולוגיה גדולה מזה.

עֲנִי הַכְּבוֹד הַחֲדִירוּ אֶת הַמְּטָרָה שְׁאִיחָדָה סְבִיבָה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל

על פי אותו עקרון –

כשם שאדם פרטי שיש לו מטרה, כל שאר הדברים נעשים טפלים לזה. כך כאשר ישנו ציבור שלכולם מטרה אחת משותפת, כל הרצונות והמאוויים הפרטיים נעשים טפלים ביחס אליה.

זו הצורה שבה נוצרת אחדות בין חלקי הציבור השונים – באמצעות אידיאל ומטרה המשותפים לכולם.

278. שבת קיח ע"ב.

כאשר אדם דואג רק לעצמו ולמימוש תאוותו, הוא לא מתאחד עם אחרים, וכפי שנאמר²⁷⁹ "לְתַאֲוָה יִבְקֶשׁ נַפְרָד".

זאת היא דרכם של אומות העולם, עליהם נאמר²⁸⁰ "חֲסֵד לְאֲמִים חֲטָאת", ומבארים חז"ל²⁸¹:

"כל צדקה וחסד שאומות עובדי כוכבים עושין חטא הוא להן, שאינם עושין אלא להתגדל בו".

אפילו כשהם נותנים לזולת, הרי זה מתוך אינטרס של 'שמור לי ואשמור לך', או בכדי להשקיט את נקיפות המצפון שלהם. אין להם אידיאולוגיה של תיקון העולם שמאחדת אותם בדאגה הדדית לכלל כולו.

אך אנו עם ישראל, מאוחדים סביב מטרה אחת משותפת של עשיית רצון ה' ודאגה לתיקון העולם, ועל ידי זה נוצרת אחדות בין כל כלל ישראל. את המעלה הזו קיבלנו באמצעות 'ענני הכבוד'.

ענני הכבוד יצרו את האיחוד של כל ישראל סביב מטרה אחת של עבודת ה', וְהַשְׁרֹו על כל הנמצאים בתוכם את אותה הארה אלוקית שמובילה את האדם לחיות בתכלית ומטרה.

על ידי החדרת המטרה, נוצר מצב שהכל טפל לאותה מטרה. וכך התאחדו כל ישראל. בלא שיקולים אישיים, ובלא עיסוק בגשמיות כמטרה לעצמה. הכל טפל לתכלית אחת שמקיפה את כל עם ישראל מקטן ועד גדול.

ובזה "נפלינו" והובדלנו "אני ועמך", "מכל העם אשר על פני האדמה".

ויעשו כולם אגודה אחת – לעשות רצונך בלבב שלם

אנו מבקשים בתפילת ראש השנה על תיקון הבריאה כולה, ובתוך כך אנו מזכירים:

וַיַּעֲשׂוּ כֻלָּם אֶגְדָּה אֶחָת, לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שְׁלָם.

ההתאגדות של כולם "אגודה אחת" לא תהיה כדי לקיים מצות 'אהבת ישראל' בלבד, אלא כדי "לעשות רצונך"!

כאשר אדם מגיע למצב כזה, שיש לו מטרה של תיקון העולם מול עיניו, הוא שוכח מה'אני' העצמי שלו, וממחשבות אָנוּכִיּוֹת, ונעשה כולו חדור מטרה לדבר אחד. ובזה הוא מאוחד בדאגה לכולם יחד.

279. משלי יח, א.

280. משלי יד, לד.

281. בבא בתרא י ע"ב.

נשים לב, כי אנו מוסיפים ומתבטאים בתפילה "לעשות רצונך בלבב שלם".
'לבב' לשון רבים.

בלב האדם יש שני חדרים, בחדר הימני נמצא היצר הטוב, ובחדר השמאלי היצר הרע. האדם לוחם כל הזמן להגביר את הצד הימני על השמאלי, לדחוק את האינטרסים התאֵוֹתִיִּים של עצמו אל מול הייעוד האלוקי שמוטל עליו לקיים. אדם שחושב על עצמו, בדרך כלל הוא קרוע בין שני החדרים ומצוי בהתמודדות תמידית.

אבל כאשר אדם זוכה להתחבר לגמרי לייעוד האלוקי של הבריא, ומתוך כך הוא מתאגד ב"אגודה אחת" בלי ה'אני' והרצונות הצרים האישיים שלו. בזאת הוא כובש גם את צידו השמאלי, ונעשה בבחינת "לִבִּי תָלַל בְּקִרְבִּי"²⁸² וריקן מיצר הרע.

את האחדות הזו היה יוצר אהרן הכהן, עליו אמרו חז"ל במשנה²⁸³:
הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרן לתורה.

כיצד הוא היה מרבה את השלום? – באמצעות הקירוב לתורה.

לא קירוב של יחידים, אלא "מקרן" לשון רבים.

הוא פירסם והחדיר את הייעוד והתכלית של הבריא, ובכך גרם לכולם לבטל את האָגו האישי, ולהתרכז סביב מטרה אחת משותפת.

בסוכה כל המעשים הגשמיים טפלים לייעוד האלוקי של תיקון העולם

כאמור – כאשר אדם חי מתוך מטרה ואידיאולוגיה של תיקון העולם במלכות ה', הכל נעשה טפל לצורך המטרה.

גם מה שהוא אוכל ושותה וכיוצא בזה, הכל נעשה לצורך אותה מטרה.

הוא לא רואה את עצמו כנפרד מהקב"ה. כי שניהם באותו צד כביכול, גם האדם דואג לקיום ומימוש רצון ה' ותכליתו, וכל מה שהוא עושה נעשה כחלק מהמטרה הגדולה הזו.

על כך נאמר שהסוכה היא "צילא דמהימנותא". בעת הישיבה בסוכה, האדם נמצא בעולם האידיאולוגיה האלוקית – לתקן עולם במלכות שד"י.

282. תהילים קט, כב.

283. אבות פ"א מ"ב.

הסוכה היא זכר ל"ענני הכבוד" –

בכניסה אליה אנו מכניסים את עצמינו לאותה אטמוספירה שבה חיים את התכלית והיעוד, ומתעלמים מהעולם הזה כמטרה לעצמו. ובכך כל מעשינו הגשמיים נעשים טפלים לאותה מטרה אחת שאנו חיים למענה.

לכן "עיקר מצוות סוכה – אכילה שתיה ושינה" (לשון רש"י²⁸⁴). משום שזהו המסר שהסוכה באה להעביר לנו: העולם הזה איננו התכלית. יש לנו מטרה של עבודת ה' ותיקון העולם, וכל המעשים הגשמיים הינם טפלים ומשמיים לזה.

ובזה נראה לבאר מה שאמר דוד המלך ע"ה²⁸⁵:

אַחַת שְׁאֵלְתִי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֶבְקֶשׁ שְׁבֹתִי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיִּי.

כיצד הוא יכול להיות בבית ה' כל ימי חייו? הלא הוא מוכרח לצאת מידי פעם לעסוק בצרכיו הגשמיים?!

אלא שמשאלתו ובקשתו היתה, שבכל מקום שיהיה, ובכל פעולה שיעשה, יהיה הכל בבחינת "בית ה'" בו הכל נעשה רק לפי האידיאל של תיקון מלכות ה' בעולם.

את ענני הכבוד "אהבה נפשי" מפני שחיברו את הגשם לרוח

זו הסיבה שעל ענני הכבוד נאמר הביטוי "שאהבה נפשי".

ה'נפש' היא החלק הנמוך של האדם.

כשאדם חי בסתירה בין רובד ה'נפש' לרובד ה'נשמה', הוא מרגיש תחושה לא נעימה, חוסר שלווה. ואילו כשיש התאמה בין חיי הרוח למעשים הגשמיים, יש לאדם שמחה ורוגע.

דוגמא לדבר:

אדם שיאכל כמות מרובה של אוכל ביום חול, ירגיש לא טוב עם עצמו, "וכי אני בהמה?!"

אך כאשר הוא אוכל אותה כמות, ואפילו יותר, ביום השבת. הוא מרגיש טוב מאוד.

הטעם בזה הוא, משום שביום השבת יש איחוד ושלמות בין הרוחניות לגשמיות, והכל מצטרף לתכלית אחת של גילוי כבוד שמים. וכשאין סתירה – הנפש רגועה ושמחה.

284. סוכה כ ע"ב ד"ה הישן.

285. תהילים כז, ד.

‘ענני הכבוד’ החדירו בעם ישראל את המטרה שמהפכת את כל המעשים הגשמיים להיות מכשירים וטפלים אליה. ובכך יצרו התאמה ושלמות בחייהם, ואת זה ‘אהבו’ גם ברוכד ה’נפש’ שלהם.

ענני הקטורת – צידוף כל ישראל יחד לתיקון הבריא

הקטורת – כפי שביארנו במאמר אחר באריכות – סימלה את השתתפות כל חלקי עם ישראל בעבודת ה’.

וכפי שכתב האריז”ל²⁸⁶:

אין לך יום שדומה לחבירו, ואין צדיק דומה לחבירו, ואין בריה דומה לחבירתה.

וכל הנבראים כולם לצורך גבוה, כי אין יניקת כולם שוה, אף לא תיקון כולם שוה.

ותתקן החלבנה בקטורת מה שלא תתקן הלבונה.

אותם שבעה עננים שהעלה אהרן הכהן מהקטורת, סימלו את היותם של עם ישראל “אגודה אחת” סביב מטרה משותפת “לעשות רצונך”.

זה ההשוואה בין ענני הקטורת לענני הכבוד – והקשר שבין שניהם למצוות הישיבה בסוכה.

*

עשיית הסוכה מהפסולת – גם הקליפות חלק מהתיקון

ביסוד זה תתבאר לנו הלכה נוספת בהלכות סוכה –

אמרו בגמרא²⁸⁷:

אמר קרא “באספך מגרנך ומיקבך” – בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר.

ולכאורה תמוה, מה פשר ההלכה שהסוכה חייבת להיעשות דוקא מפסולת גורן ויקב שזה בדרך כלל חלק של הקליפות וכוחות הרע? הרי הסוכה היא “צילא דמהימנותא” ומשמשת מקום של הארה רוחנית גבוהה!

בספר ‘שם משמאל’²⁸⁸ משיב על כך:

על מנת שתשרה השכינה על משהו מוכרחים שהוא יהיה מבוטל בלי מהות עצמית.

286. ספר עץ חיים ש”ג פ”ב.

287. סוכה יב ע”א.

288. סוכות שנת תרע”ב

ולכן צריך דוקא 'פסולת' שאינה כלי, ועל כן אינה מקבלת טומאה.

לאור הדברים האמורים, הביאור הוא –

באמצעות השימוש בפסולת לקיום מצות סוכה, אנו מעלים את החלקים הנמוכים ומחברים גם אותם להיות חלק מתהליך התיקון השלם.

בכך אנו מכריזים, שאמנם, מצד אחד היצירה של הרע היא הרחוקה והנמוכה ביותר ביחס לגילוי האלוהי, אבל מצד שני – שורשה הוא במקום העליון ביותר, ברצון העליון.

שהרי המציאות של הרע שיש בבריאה היא חידוש ובלתי הגיוני. אלא הוא נוצר רק מפני שכך "עלה ברצונו" של הקב"ה, וזאת לתקנם ממקומם הנמוך, וכן בכדי שיהיה בעולם בחירה שקולה, ומעשינו יתייחסו לבחירתנו הטובה לגמרי.

ולכן, למרות שבדרך כלל הפסולת והקליפות מנודים ודחויים. בכל זאת בחג הסוכות אנו נוטלים את הפסולת ומעלים אותה מַעְלֵינוּ – כביכול מעמידים אותה במקום ה'כתר'.

להורות ולסמל על כך שכוחות הרע הנמוכים הם לא מציאות בעלת כח עצמאי, אלא הם יצירה שנוצרה ברצון הקב"ה כדי להביא את העולם לתכליתו. נמצא שגם הם כלים לצורך מימוש התיקון השלם.

על ידי שאנו מגלים שאף הנקודה החשוכה ביותר שייכת למקור העליון ביותר, נעשה היחוד המושלם, והוא תיקון הבריאה, כפי שהאריך הרמח"ל בכמה מקומות בענין מרכזיותו של 'סוד היחוד' בתהליך התיקון השלם.

תכונת העזות של הכלבים – היא בעצמה משמשת את הגילוי האלוהי

בדומה לזה מצינו בפרק שירה –

קְלָבִים אוֹמְרִים: "בִּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרַעַה נִבְרָכָה לִפְנֵי יְיָ עֲשֹׂנוּ".

ואמרו על כך במדרש²⁸⁹:

רַבִּי יִשְׁעִיָּה תִּלְמִידוֹ שֶׁל רַבִּי חֲנִינָא בֶן דּוֹסָא הִתְעַנָּה חֲמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים תַּעֲנִיּוֹת. אָמַר: קְלָבִים שֶׁכָּתוּב בָּהֶם²⁹⁰ "וְהַכְּלָבִים עָזִי נָפֵשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבָעָה", יִזְכּוּ לוֹמַר שִׁירָה!?

עָנָה לוֹ מֶלֶאךָ מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר לוֹ: יִשְׁעִיָּה, עַד מָתִי אַתָּה מִתְעַנֶּה עַל זֶה הַדָּבָר וכו'. שְׁלַחוּנִי מִן הַשָּׁמַיִם לִזְדַּקָּה אֲלֶיךָ לְהַגִּיד לְךָ בְּמָה זָכוּ הַכְּלָבִים לוֹמַר שִׁירָה.

²⁸⁹. ילקוט שמעוני פרשת בא רמז קפז.

²⁹⁰. ישעיה נז, יא.

לפי שכתוב בהם²⁹¹ "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו". ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתם שכותבים בהם תפילין ומזוזות וספרי תורה. – על כן זכו לומר שירה.

רבי ישעיה תמה: כיצד יתכן שהכלבים "עזי נפש" אומרים שירה לקב"ה? והרי עזות היא חוסר הכנעה שמורה על ניתוק גמור מהקב"ה. ואיך יוצא מהם כבוד שמים? על כך השיב לו מלאך מן השמים:

אמת הדבר שבמבט חיצוני נראה כי העזות היא תכונה שסותרת לגילוי כבוד שמים. אולם האמת היא שאין דבר שאינו שייך לגילוי האלוהי, ולכן דוקא העזות בעצמה נועדה לגילוי כבוד שמים מיוחד, שאינו מתגלה בשום מקום אחר. וביאר לו המלאך, ש'כבוד שמים' ה'עולה מן הכלבים הוא מה שמשתמשים בצואתם לעיבוד העורות לכתיבת סת"ם.

לצורך עיבוד העורות מוכרחים שתהיה לצואה חומציות עזה, ורק כך הם יוצאים באיכות שראויה לשמש לסת"ם.

ורק על ידי הכלבים "עזי נפש" ובעלי תכונת אש בוערת, הצואה שלהם נעשית חומצתית כזו שטובה לעיבוד העורות לסת"ם.

נמצא שהעזות הזו בעצמה היא המשמשת לכלי לגילוי האלוהי שבבריאה. והוסיף המלאך והביא ראיה שהעזות של הכלבים לא מנותקת מהקב"ה – מכך שביציאת מצרים 'לא חרץ כלב לשונו', למרות שזה נגד טבע הכלבים. מזה רואים בבירור שיש להם בעצמותם הכנעה לקב"ה והם לא מנותקים ממנו כלל, אלא שהעזות שלהם נועדה רק לשמש למטרה שהנצרכת מהם. וזה פסגת התיקון השלם! כאשר רואים בבירור שאפילו הפרטים שנראים רחוקים מהקב"ה, גם הם חלק מהגילוי האלוהי השלם שמתגלה בכל פרטי הבריאה ומקריהם.

השראת השכינה היא העטרות שקיבלו בהר סיני

הבאנו לעיל את הפסוק שמתאר את הדברים שנחסרו לישראל בעקבות חטא העגל. ואחד מהם הוא 'השראת השכינה'.

בתרגום יונתן על הפסוק מבואר, שהכוונה לעטרות שניתנו לעם ישראל בעת אמירת 'נעשה ונשמע', שהסתלקו מהם לאחר חטא העגל –

כד חזו עמא בית ישראל דאסתלקו ענני יקרא מעלויהון, וכלילא דקודשא דאתיהיב להון בסיני אתנטייל מנהון ואשתארו חשיכין כליליא, ובעו ית כלילא דקודשא דאסתלק מנהון ולא אשכחוהי.

ויש לבאר, מה משמעותם של אותם כתרים ועטרות שניתנו לישראל במעמד הר סיני?

הכתר – השפעה עליונה לא לפי הכלים של האדם

ה'כתר' הוא הארה העומדת מעל האדם ומשפיעה עליו מבחוץ.

לדוגמא:

מלך החובש כתר על ראשו, הכתר אינו מלמד על חכמתו או הצלחתו. כמובן הכתר צריך 'להלוך' את האדם שחובש אותו, אך לא זה משמעותו.

המשמעות של הכתר היא: כוחו של המלך יונק ממקום גבוה ממנו. הוא ממשיך שושלת ארוכת שנים שעליה מבוססת המלוכה.

כך גם משמעות הכתרים שניתנו לראשם של ישראל, היה זה ביטוי להארה עליונה שהשפיעה עליהם מבחוץ.

נבאר יותר –

כל פעולה של האדם משתלשלת בחמשה דרגות: רצון, הרהור, מחשבה, דיבור ומעשה²⁹².

תחילת הדבר הוא עצם הרצון, אך מהיכן הרצון עצמו מגיע?

הרצון הוא כנגד ה'כתר'. זה משהו שנופל לאדם בדעתו ממקור עליון שמעליו, מבלי שהוא יודע להסביר מהיכן זה הגיע.

בספרי הפנימיות הביטוי על הרצון האלוקי בבריאת העולמות הוא "עלה ברצונו". אנו יודעים כי כך זה המציאות, אף שאין לו כל השגה לבאר מהיכן הוא שורש הרצון.

כשהיו לנו אותם כתרים של 'נעשה ונשמע', היה לנו צינור שהחדיר בנו כל הזמן רצונות ורעיונות קדושים וטהורים. זו היתה מתנה אדירה מאין כמוה.

ההארה החיצונית הזו היא כלל לא לפי הכלים שלנו. ובכך מדוקדק לשון הפסוק המדבר על גילוי זה "ביקשתיו ולא מצאתיו". "מצאתיו" לשון מציאה.

292. נתבאר לעיל על פי הגר"א מוילנא זי"ע.

בדומה לזה מצינו את הביטוי "יגעת ומצאת"²⁹³ ביחס להשגה בדברי התורה.

גם שם זה הביאור. משום שגם לאחר העמל שהאדם משקיע בתורה, הוא עדיין לא יכול להשיג אותה בדרך טבעית, אלא רק בהשפעה אלוקית עליונה כמו אדם שמוצא 'מציאה'.

אלא שבכדי לזכות ל'מציאה' האדם חייב להיות זך ונקי הראוי לכך, ולשם זה הוא נזקק לעמל ויגיעה בעמלה של תורה.

זו היא הארת ה'כתר' – אור עליון הבא אל האדם מבחוץ, כמין 'מציאה' שאינה תולדה ישירה ממעשיו, ואינה תלויה כלל בכלים שלו.

ענני הכבוד – שפע לפי הכלים, שכינה – שפע עליון לא לפי הכלים

ההשפעה העליונה הזו – שלא לפי הכלים של האדם, מיוחדת להארת ה'שכינה'.

אבל ההארה של 'ענני הכבוד' היתה רק לפי הכלים של האדם, ועל פי ההכנה שהכין עצמו לקבלה.

ככל שהאדם הכניס את עצמו לתוך העננים הנעלים הללו – באמצעות החיזוק בהעמדת המטרה של תיקון הבריאה כמרכז חייו, כך הוא זוכה להתחבר יותר להארה הזו.

מה הקשר בין ענני הכבוד לסנהדרין?

בשיר השירים מתוארת חזרת שתי המעלות הללו לישראל, וכך נאמר²⁹⁴:

כְּמַעֲט שְׁעֵבְרָתִי מֵהֶם עַד שְׁמִצָּאתִי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי, אֲחֻזָּתִי וְלֹא אֲרָפְנָה,
עַד שֶׁהִבֵּיאתִי אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי.

מבאר הגר"א²⁹⁵:

אֶל בֵּית אִמִּי – כנגד ענני הכבוד.

וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי – כנגד השכינה שהיתה בקודש הקדשים.

293. מגילה ו ע"ב.

294. שיר השירים ג, ד.

295. יש לדעת שכאשר מובאים בפירוש הגר"א שני פירושים, אין הכוונה שאלו ממש שני פירושים שונים, אלא היות שכתובת הפירוש נעשתה על ידי תלמידיו שומעי לקחו, לכן ישנם שני נוסחאות של כתבים שכל תלמיד כתב לפי הבנתו. פעמים מפורש שמדובר על שני פירושים שונים, אבל ברוב המקרים זהו אותו פירוש מזווית שונה.

פירוש נוסף:

אַל בֵּית אֱמִי - הם הסנהדרין שהם לומדי התורה לכל ישראל.
וְאֵל חֶדֶר הוֹרְתִי - הוא הארון שהיה בחדרי חדרים, כדמיון הולד כשהוא
בבטן אמו.

העולה מן הדברים:

”בית אמי” - כנגד ‘ענני הכבוד’ וכנגד ה’סנהדרין’. - מה הקשר ביניהם?

תפקיד הסנהדרין להוריד את הקדושה אל העם

המקום בו שהו הסנהדרין היה ב’לשכת הגזית’ שחציה בקודש וחציה בחול²⁹⁶.

מדוע זה היה כך? וכי רק שם מצאו מקום פנוי להושיבם?

ברור הדבר שהיה זה בכוונה תחילה, משום שזה כל עניינם של הסנהדרין - להיות
חציים בקודש וחציים בחול.

ונבאר -

תפקיד הסנהדרין הוא ‘לתווך’ בין ה’תורה’ המרוממת שבארון הברית שבקודש
הקדשים, לבין ה’עם’ הנמצא בשדות.

כמובן, התורה אינה משתנה לעולם ולא ניתן ‘להגמיש’ אותה לפי צרכי הדור. אבל
את ההסבר וצורת ההגשה של אותם הדברים, צריך להתאים לפי צרכי הדור והכלים
המיוחדים שניתנו לו.

כיון שזה היה תפקידם של הסנהדרין, לכן אין מתאים יותר מלהושיבם כאשר חציים
בקודש וחציים בחול, כנגד תפקידם: לשאוב מהמקור העליון שבקודש, ולהוריד אל
העולם התחתון שבחול.

מצינו שאהרן הכהן שימש בתפקיד זה ממש, כפי שכותב הרש”ר הירש²⁹⁷:
”אהרן הפיץ בין האנשים את הדברים שנאמרו למשה”.

בזה הושוו - בביאור המושג ‘בית אמי’ - ה’סנהדרין’ ל’ענני הכבוד’. שניהם מבטאים
את אותו ענין של חיבור הקודש והחול, הגשמיות והרוחניות, והשלמת התיקון השלם
העולה מבין שניהם, כי זה באמת תפקיד האם בישראל להתאים לכל ילד את רוח
התורה שמביא האב אל הבית.

²⁹⁶. יומא כה ע”א.

²⁹⁷. שמות טו, כ.

מֹשֶׁה רִבִּינוּ כִּנְגַד הָאֶרֶץ 'קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים' הַמְרוֹמָמֶת

אולם הביטוי "חדר הורתי" הוא כנגד 'קודש הקדשים', וכנגד ה'שכינה' שהיתה שם. חלק זה מבטא את ההשפעה הבאה ממקור עליון, לא לפי הכלים של האדם, אלא כמתנה עליונה שאינה מוגבלת.

כנגד זה קיים במקדש מקום הנקרא 'קודש הקדשים', שהוא מקור הקדושה בעולם הזה. וכן "השכינה" שהיא אותה הארץ 'כתר' המחדירה באדם רצונות קודש עילאיים, הרבה מעבר לדרגה שהוא אוחז בה.

אף הביטוי "חדר הורתי" משמעו: המקום ממנו נוצרים ולדות חדשות לעולם.

כנגד הארץ עליונה זו היה משה רבינו, שהוריד את התורה בטהרתה וברוממותה מן השמים, ומשך בכך הארץ עליונה על ישראל, שלא לפי מעשיהם.

שְׁנֵי סוּגֵי הַהִשְׁפָּעוֹת בִּי"ג מִידוֹת הָרַחֲמִים

החלוקה לשני סוגי ההשפעות האלו, קיימת גם בִּי"ג מידות הרחמים.

במאמרים הקודמים נתבאר שִׁי"ג מידות הרחמים מחולקות לשני קבוצות –

י"ב המידות – השפעה המותאמת לכלי הקיבול של האדם, ועל פי מעשיו והנהגתו.

המידה הי"ג – השפעה עליונה של חידוש, לא לפי הכלים של האדם והשגתו.

הארץ 'אהרן הכהן' שייכת לי"ב המידות הראשונות, הכפופים להנהגתו ומעשיו של האדם.

והארץ 'משה רבינו' שייכת להארץ המידה הי"ג, המבטאת חידוש בהארה עליונה, למעלה מערך ומצב האדם.

יְצִיאַת מִצְרַיִם – הָאֶרֶץ עֲלִיוֹנָה, עֲנִי הַכְּבוֹד – הָאֶרֶץ לְפִי הַמִּקְבָּלִים

נשוב לבאר את שני הַפְּנוּנוֹת שעלינו לכוון בעת הישיבה בסוכה: זכר ליציאת מצרים, וזכר לענני הכבוד.

ביררנו: מה ההבדל בין שני הכוונות האלו, והרי הם שני נקודות זמן של אותו מאורע שנמשך בתהליך ארוך?!

אולם, זהו ההבדל ביניהם –

"יציאת מצרים" היתה הארה שלא לפי הכלים של המקבלים. וכמו שאמרו חז"ל שבני ישראל היו אז במצב רוחני ירוד – "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה"²⁹⁸, וכלל לא היו ראויים מצידם לגאולה.

זו היתה הארה עליונה בבחינת "משה".

לעומת זאת –

"ענני הכבוד" היו הארה לפי הכלים, כנגד אהרן הכהן, וכפי שביארנו.

בזה מיושבת הסתירה שהקשנו בתחילת הדברים, האם ענני הכבוד באו בזכות אהרן או בזכות משה.

שכן, אנו יושבים לזכר שני הבחינות, גם הבחינה של ההארה לפי הכלים – שכנגד אהרן, וגם הבחינה של ההארה העליונה שלא לפי הכלים – שכנגד משה.

ביאור סדר הזכרת חג הסוכות בתורה

לאור הדברים האמורים, ניתן לבאר ענין תמוה שמצינו בפרשת המועדות²⁹⁹ –

התורה מפרטת את המועדים בזה אחר זה, ובתוכם גם חג הסוכות.

(ב) דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי.

(ד) דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לֵה'.

(ו) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ...

משמעות סדר הפסוקים היא שבשלב זה הסתיימה רשימת המועדים, וכבר נכתבו כולם.

אולם מיד לאחר מכן ממשיכה התורה ומזכירה שוב את חג הסוכות ומצוותיו –

(ט) אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְכו' תַּחֲנוּ אֶת חַג ה' שִׁבְעַת יָמִים וּגו'.

(ס) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר וּגו'.

(סא) וְחִגַּתֶּם אוֹתוֹ חַג לֵה' שִׁבְעַת יָמִים בְּשֹׁנָה וּגו'.

(סב) בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֲזוּחַ בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת.

מה הביאור בסדר הזה? כביכול סיכום וחזרה שוב לנושא.

²⁹⁸. ויקרא רבה כג, ב.

²⁹⁹. ויקרא כג.

התשובה לכך היא, שבאמצעות סדר זה התורה מלמדת אותנו על שני בחינות ההשפעה הקיימות בחג הסוכות.

שהרי משמעות עשיית המצוות במועדים היא הכנת הכלים שלנו לקבלת ההשפעה וההארה של המועד.

גם בחג הסוכות יש את הבחינה הזו, ולכן אנו צריכים לשבת בסוכה וליטול ארבעת המינים, ובכך להכין כלים לקבלת השפע.

אבל יש השפעה גבוהה יותר, הבאה ממקור עליון, בבחינת 'מקראי קודש', בחינת 'שבת', "שבת קביעא וקיימא"³⁰⁰, הארה הבאה ב'אתערותא דלעילא' לא לפי מעשינו והכנתינו.

תחילה הוזכר חג הסוכות בלא המצוות הקיימות בו, וזה כנגד ההשפעה העליונה שלא לפי מעשינו.

ולאחר סיום הפרשה, הוזכר החג שוב – מצד ההשפעה שכן תלויה במעשינו, ורק בשלב זה הוזכרו מצוות הסוכה והלולב.

סוכה – השפעה עליונה, ד' מינים – השפעה לפי המעשים

בפתיחת הדברים התקשנו מדוע יש שני מצוות בחג הסוכות, גם 'ישיבה בסוכה' וגם 'נטילת לולב', ומה הקשר ביניהם.

התשובה לכך היא, על פי מה שמייסד רבינו הגר"א מוילנא³⁰¹ שכל השפעה אלוקית בנויה ממערכת של עשר ספירות. ובחג הסוכות מחולקים הם בין שני המצוות יחד – בסוכה יש שלש דפנות.

ובארבעת המינים יש שבעה פריטים: אתרוג, לולב, שלשה הדסים ושני ערבות. יחד הם יוצרים מערכת אחת של עשר.

עשרת הספירות מורכבים משני חלקים: ג' המוחין העליונים, ושבעת המידות התחתונות.

על פי זה ניתן לומר, שהישיבה בסוכה היא כנגד ההשפעה הבאה מלמעלה לא לפי מעשינו, וזה כנגד ג' המוחין.

ואילו נטילת ד' מינים היא כנגד ההשפעה הבאה לפי מעשינו, וזה כנגד הז' מידות שמבטאים את העשייה והעבודה של האדם.

300. חולין קא ע"ב.

301. אדרת אליהו דברים ז, יג.

כאשר נוטלים את ארבעת המינים בתוך הסוכה - זהו חיבור של שני ההשפעות יחד, ומערכת המוחין מצטרפת אל מערכת המידות - ומבין שניהם נוצרת השפעה עליונה ביותר.

שבעת ימי חג הסוכות - השפעה לפי המעשים, שמיני עצרת - השפעה עליונה

על פי זה ניתן לחלק את שני הבחינות של ההשפעה בין שבעת ימי חג הסוכות ליום 'שמיני עצרת' -

שבעת הימים של חג הסוכות, הם ימים של השפעה לפי ה'אתערותא דלתתא', ולפי הכנת הכלים שלנו. כנגד אהרן הכהן, שהיה מעלה שבעה עננים מהקטורת.

ואילו 'שמיני עצרת' הוא יום שאין בו מצוה מסויימת מעשית, משום שביום הזה ההשפעה היא מלמעלה בלא קשר למעשינו.

על מהותו של יום שמיני עצרת אמרו חז"ל משל³⁰²:

מלך זימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנן להפטר, אמר: בני, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם.

הקשה על כך בספר 'פחד יצחק': מה תועיל לאותו מלך ההתעכבות עם בניו עוד יום אחד? והרי זה רק יגביר את הגעגוע!

ולדברינו, הביאור הוא, שבאותו יום נוסף ישנה השפעה עליונה מהמלך לבניו שלא לפי השגתם וכליהם, והשגה זו תישאר עמהם גם לאחר הפרידה - ובזה הועיל שאינם נפרדים כלל!

שמיני עצרת - השפעת 'הסוכה העליונה'

והדברים מרומזים בדברי רבינו בחיי בספר 'כד הקמח'³⁰³:

ביום שמיני של חג היו מקריבין פר אחד כנגד הסוכה העליונה וכנגד אומה יתירה שלא נמסרה ביד מזל או כוכב או מלאך.

מהי אותה "סוכה העליונה"?

אלא שיש סוכה גשמית שאנו צריכים לשבת בתוכה כדי לקבל את האור והשפע. וזה כנגד אהרן הכהן בכל שבעת ימי החג.

302. מובא ברש"י ויקרא כג, לו.

303. ערך 'עצרת'.

אבל יש "סוכה העליונה", שהיא השפעה ממרומים לא לפי מעשינו, וזה בשמיני עצרת, וכנגד משה רבינו.

וכך, בכל שבעת ימי החג אנו מקריבים קרבנות כנגד 'אומות העולם'. ובימים אלו אנו צריכים להבדיל את עצמינו מהם באמצעות הכניסה לסוכה של 'ענני הכבוד'.

אבל שמיני עצרת הוא זמן של השפעה עליונה שאינה שייכת כלל לאומות העולם, וכלשון חז"ל³⁰⁴:

"משל למלך בשר ודם שאמר לעבדיו: עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו: עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך".

בבחינה זו שמיני עצרת הוא 'רגל בפני עצמו', בו יש לנו את האפשרות לקבל השפעה עליונה למעלה מהשגתינו וערך מעשינו.

